

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ

1931

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", — ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ 8^Α,
ΑΘΗΝΑΙ



Ε. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ο κ. Κώστας Ουράνης, σὲ μιὰ σειρά ἀρθρων, πού δημοσιευθήκανε σὲ μιὰ πρωτὴν ἄθηναϊκὴ ἔφημερίδα, ἐξέτασε μὲ μεγάλη ἐμβρίθεια τὰ αἷτια τῆς κακοδαιμονίας τοῦ ἐλληνικοῦ βιβλίου, καὶ ὑπέδειξε τὰ μέτρα πού πρέπει νὰ ληφθοῦν, τόσο ἀπὸ τὴν πολιτεία ὥσο κι' ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἐνδιαφερομένους, γιὰ νὰ ἐκλείψῃ αὐτὸ τὸ κακόν. Καὶ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴν ἐκλείψῃ, ἀφοῦ οὔτε ἡ φιλολογικὴ παράδοση, οὔτε ἡ σχετικὴ μόρφωση λείπει ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, κι' ἄς λένε ὅ,τι θέλουν ἐκεῖνοι πού ἀρνοῦνται τὰ πάντα. Ἀρκεῖ νὰ θυμηθῇ κανεὶς τὴν σειρά τῶν παραστάσεων πού ἐξασφάλισε ἡ «Ἐλευθερὴ Σκητὴ» στὰ ἔργα πού ἀνέθεσε, τὸ θρίαμβο τῶν κωμωδιῶν τοῦ Μωραϊτίνου, τὴν θεριμὴ ὑποδοχὴ πού ἐπιφυλάχτηκε στὴ «Ζωὴ ἐν Τάφῳ» τοῦ Μυριβήλη, γιὰ νὰ δῇ πὼς δὲ λείπει τὸ κοινὸ πού ἐνδιαφέρεται γιὰ κάθε προσπάθεια πού ἀξίζει. Αὐτὲς οἱ μεμονωμένες περιπτώσεις θὰ μπορούσαν νὰ ἐπεκταθοῦν γιὰ κάθε ἀξιόλογη παραγωγή, — μὲ τὴν προϋπόθεση ὅμως νὰ μὴν ἐκδηλωθοῦν κι' ἀμέσως ἐγκαταλειφθοῦν ἀπὸ τὸ συγγραφέα τους στὴν τύχη. Γιατί δυστυχῶς, ὅπως ἄλλωστε ὀρθότατα παρατηρεῖ ὁ κ. Κ. Ουράνης, μόλις ἓνα βιβλίο ἐκδοθῆ ἔδω στὴν Ἑλλάδα, ἐγκαταλείπεται, ἀπὸ τὸν ἐκδότη ὅπως κι' ἀπὸ τὸ συγγραφέα, νὰ τραβήξῃ μόνο τὸ δρόμο του.

Ἡ σημερινὴ ὅμως ὀργάνωση τῆς κοινωνίας ἔχει ἐπεκτείνει πολὺ πλατεῖα τῆς ζωῆς κάθε ἀτόμου, καὶ τὰ μύρια ἀντικείμενα πού ἀπασχολοῦν καθημερινῶς τὸν καθένα,

δὲν τοῦ ἐπιτρέπουν εὐκόλως ν' ἀφιερῶσιν χρόνον, γιὰ νὰ ἀνακαλύψῃ ἓνα βιβλίο, πού, τελοσπάντων, δὲν ἀποτελεῖ τὸ ἀπαραίτητο στοιχεῖο τῆς ὑπάρξεώς του. Μόνο ἓνας ἐπαγγελματίας ἢ ἓνας φανατικὸς ἰδεολόγος μπορεῖ νὰ παρακολουθήσῃ τὴ μόλις διαγραφόμενη κίνηση τῶν βιβλίων, καθὼς ὑφίσταται τὴν ἰσχυρὰν Ἑλλάδα. Γιὰ νὰ ὑποπέσῃ στὴν ἀντίληψη τοῦ κοινοῦ ἀναγνώστου ἓνα ἔργο, χρειάζεται διαφήμιση, ὀργάνωση, διάδοση, κι' ἄλλα μέτρα πού ἐκθέτει σαφέστατα ὁ κ. Ουράνης στὰ ἄρθρα του. Ἐν' ἀπ' αὐτὰ εἶναι κ' ἡ ἐμφάνιση. Εἶδατε ποτὲ τίς ἐκδόσεις πού ἐκθέτουν στὶς βιτρίνες τους τὰ βιβλιοπωλεῖα μας; Ἄν ἐξαιρέσῃ κανεὶς μερικὰς σπάνιες περιπτώσεις — καὶ μέσα σ' αὐτὰς πρέπει ν' ἀναφέρω τὴν λιτὴ καὶ κομψὴ παρουσίαση τῶν «Ἀπάντων Ξενοπούλου», — τὰ περισσότερα ἔργα βγαίνουν στὴ δημοσιότητα μ' ἓνα ἀξιοθρήνητο ἔνδυμα. Ἀτεχνες εἰκόνες, κακοτυπω-

μένες φωτογραφίες, ἀκαλαίσθητα χρώματα, πλημμυρῆς ἐκτύπωση, ἀθλιὰ ποιότητα χαρτιοῦ, ἀπωθοῦν, ἀντὶ νὰ ἐλκύουν, τὴν περιέργεια τῆς πελατείας.

Καὶ ὅμως, ἀν' ἡ τιμὴ κι' ὁ τίτλος ἑνὸς ἔργου ζυγίζονται μὲ τὴν προσοχὴν ἀπὸ τοὺς ἐνδιαφερομένους, ἡ παρουσίαση θὰ ἔπρεπε νὰ τοὺς ἀπασχολήσῃ τὸ διπλό, γιατί συγκεντρώνει μόνη τῆς τουλάχιστον δὴ πειστικότητάμπορο νὰ ἔχουν οἱ ἄλλοι δύο ὅροι. Πραγματικὰ, κι' ἀπ' τὸ χαρτὶ καὶ μόνο, μπορεῖ πολλὰ φορὰς ν' ἀποφασισθῇ ἡ τύχη ἑνὸς βιβλίου. Ὅταν εἶναι λεπτό, μαυριδερό, ἔτοιμο νὰ σχι-

HENRI DUCLOS TENU PAR ESPEJO



Συλλογαγία LOUIS MAILLE



Σκίτσος του SEM



σθή στην παραμικρή απροσεξία των δακτύλων, μ' έμφανή την άπειλή ένδς γοργού κιτρινίσματος. Ένας καλαισθητός άνθρωπος θά προτιμήσει νά μήν τ' άνοιξη καθόλου. Αντιθέτως, ένα χαρτί καλό, δίνει, μπορεί νά πη κανείς, μιάν ύλική εκανοποίηση στά χέρια πού τό πιάνουν, κι' άν ή δαπάνη θά είναι μεγαλύτερη, τό κέρδος θά είναι ανάλογο. Στή Γαλλία, όπου ή βιβλιοπωλική όργάνωση έχει εξελιχθή σέ τελειότατο βαθμό, είχαν επικρατήσει μέχρι έσχάτων μιá γενική ποιότητα χαρτιού, — ιδίως για τά εξώφυλλα, πού γινόντανε κίτρινα, για νά μήν χαλοϋνε άπ' τόν καιρό. Η τάση όμως αύτή άρχισε νά υποχωρή, γιατί ή πείρα απέδειξε πώς ή όμοιομορφία έχει σοβαρά μειονεκτήματα.

Ένα βιβλίο, για νά παρατηρηθή, νά έλκύση την προσοχή, πρέπει νά έχει κάτι αποκλειστικώς δικό του, μιάν **ατομικότητα**, πού εξασφαλίζεται κυρίως με την έξωτερική εικόνα. Κι' αυτό είναι τόσο αλήθεια, πού σχεδόν όλες οι νεώτερες εκδόσεις συμμορφώνονται. Ίσως προβληθή ή αντίρρηση πώς σ' ένα

σοβαρό βιβλίο μιá εικόνα στό εξώφυλλο δέν ταιριάζει. Οι αισθητικοί του βιβλίου άπαντούν πώς αυτό είναι μιá πρόληψη. Μιá ξυλογραφία μελετημένη, όχι μόνο δέ μειώνει την αξία ένδς βιβλίου, αλλά προσθέτει σ' αύτήν και τή δική της. Για έργα διαφορετικού περιεχομένου, ή εικονογράφηση θά είναι φυσικά ανάλογη. Ένα βιβλίο εύθυμο θά έχει μιá γοργή καρικατούρα-σκίτσο· ένα περιπετειώδες μυθιστόρημα μιá τριχρωμία· ένα βιβλίο έντυπώσεων μιάν άκουαρέλλα. Αυτό φαίνεται σαφέστερα στις τρεις εικόνες πού παραθέτομε.

Όπως θά παρατηρήση ό άναγνώστης, έγινε φροντίδα όχι μόνο οι εικόνες νά είναι μόνες τους καλλιτεχνικές, αλλά και ν' ανταποκρίνονται γενικώτερα πρὸς τό περιεχόμενο του βιβλίου. Γιατί ή εικόνα έχει σκοπό παράλληλο με τή ρεκλάμα: **νά έλκύση**. Και συνήθως έκτελεί τόν προορισμό της κατατοπίζοντας τόν πελάτη. Πράγματι, ή πελατεία των βιβλίων άπαρτίζεται από διάφορες κατηγορίες: Τόν άναγνώστη των περιπε-

Ε.Υ.Δ. επιμ. Κ. ΠΙ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

τειωδῶν μυθιστορημάτων, τῶν αἰσθηματικῶν ρομάντσων, τῆς ψυχολογικῆς μελέτης, τῆς ἠθογραφίας, τῶν ταξιδιωτικῶν ἐντυπώσεων. Ἐκεῖνος ποὺ θέλει κάτι εὐθυμο, θ' ἀγοράσῃ μὲ περισσότερὴ εὐκολία τὸ «Νυχτοφύλακα», ὅπως τὸν παρουσίασε ὁ ἐκδότης μὲ τὸ σκίτσο, παρά ἂν ἦταν ἀνεικονογράφητος, ὁπότε θὰ διέτρεχε τὸν κίνδυνον νὰ πῆσῃ σ' ἕνα βιβλίο ποὺ δὲν εἶναι τοῦ γούστου του, ἐφόσον ὁ τίτλος, στὴ γενικότητά του, κατὰ κανόνα δὲν ἀποτελεῖ ποτὲ ἀσφαλὲς κριτήριον σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν. Μὲ τὴν ἴδιαν ἀναλογία, ὁ θαυμαστὴς τῶν περιπετειῶν θὰ προτιμήσῃ τὸ «Πο-

λεμοῦν στὴ θάλασσα», κι' ὁ αἰσθητικὸς τὸν «Κρατημένο ἀπὸ τὸν Ἐσπέζο».

Ἄλλες προϋποθέσεις ἐπιτυχοῦς εἰκονογραφήσεως τοῦ ἐξωφύλλου εἶναι ἡ πρωτοτυπία κ' ἡ συγγένεια μὲ τὸ θέμα. Ἡ ὠραιότερη τετριμμένη εἰκόνα στὴν περίστασιν αὐτὴ δὲ θὰ ἔφερνε κανένα ἀποτέλεσμα. Χρειάζεται κάτι κτυπητό, τολμηρὸ ἴσως, ποὺ νὰ μπορῇ νὰ προξενήσῃ περιέργεια κι' ἐνδιαφέρον. Ἐπίσης ἡ παράστασις ν' ἀπεικονίζῃ ἕνα πρόσωπον, ἕνα τοπίον, μιὰ σκηνὴ ἀπὸ τὸ ἔργον. Ἡ ἄμεση εἰσαγωγή σ' ἕνα θέμα δημιουργεῖ δεσμοὺς ἀποτελεσματικoὺς μεταξὺ ἀναγνώστου καὶ βιβλίου.



Ἡ ΚΟΚΚΙΝΟΣΚΟΥΦΙΤΣΑ, ζωγραφία Δ. ΓΑΛΑΝΗ

* * *
Γιὰ τὰ παιδικὰ βιβλία ἡ προσοχὴ τῶν εἰδικῶν δὲν εἶναι λιγώτερη. Ἐκδόσεις ἐκτάκτου πολυτελείας κοσμοῦνται ἀπὸ εἰκόνας τῶν καλυτέρων ζωγράφων τῆς ἐποχῆς μας. Δὲν περιορίζονται, ὅπως ἐδῶ, νὰ μεταφέρουν τὶς εἰκόνας ξένων βιβλίων, ἀλλὰ φροντίζουν νὰ δημιουργήσουν κάτι νέο, συμφωνότερον μὲ τὴ σημερινὴ νοοτροπία, καταλληλότερον γιὰ τὴν ἀναζωογόνησιν τοῦ κειμένου. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, τὰ «Παραμῦθια τοῦ Περρώ», ποὺ ἐξέδωσε ὁ οἶκος «Au Sans Pareil», μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν σωστὸ θαῦμα. Ὁ ἐκδότης εἶχε τὴν εὐτυχὴ ἐμπνευσιν ν' ἀναθέσῃ τὴν εἰκονογράφισιν κάθε παραμυθιοῦ σ' ἕνα καλλιτέχνη χωριστά, κ' ἔτσι ἡ ἐκδοσις ἀποτελεῖ μαζί κ' ἕνα ὠραιότατον βιβλίο κ' ἕνα λαμπρὸ λεύκωμα τῆς καλύτερης σύγχρονης ζωγραφικῆς. Ἡ εἰκόνα τῆς «Κοκκίνοσκουφίτσας», ἀπ' τὸ δικό μας Γαλάνη, δίνει μιὰν ἰδέαν τῆς ἐργασίας αὐτῆς, ποὺ ἐξασκεῖ ἀκατανίκητη γοητεία ὄχι μόνο στὸ μικρό-

κοσμο, ἀλλὰ καὶ στοὺς μεγάλους.

Ἄλλὰ τί νὰ πῆ κανεὶς γιὰ τὶς ἐκδόσεις πολυτελείας ποὺ πολλαπλασιάζονται καθημερινῶς στὸ Παρίσι; Ἔχω ὑπ' ὄψην μου μιὰ ἐκθαμβωτικὴ σειρὰ ποὺ δημοσιεύει ἡ «Χριστογενναϊκὴ «Illustration».

Τὸ δέσιμο ἔχει ἀναχθῆ σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς λεπτότερες τέχνες τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ συνδυασμὸς τῶν χρωμάτων, ἡ ποικιλία τῶν ρυθμῶν, ὁ πλοῦτος τῶν ὀλικῶν, ἡ εὐγένεια τοῦ σχεδίου καλλιστοῦν αὐτὰ τὰ βιβλία ἀληθινὰ μπιπλώ «Τὰ Τρόπαια» τοῦ Ἑρηντὰ δείχνουν καλὰ τὸ γούστο αὐτῶν τῶν ἐκδόσεων.

Θὰ μπορούσα νὰ παραθέσω καὶ ἄλλα δείγματα τῆς θαυμαστῆς αὐτῆς ἐργασίας, ἀν δὲ φοβόμουν νὰ μὴν παραφορτώσω τὸ σύντομο αὐτὸ σημεῖωμα, ποὺ μόνον σκοπὸ ἔχει νὰ δείξη τί γίνεται ἄλλοῦ τί θὰ μπορούσε, ἔστω καὶ σὲ μικρότερη κλίμακα, νὰ γίνῃ κι' ἐδῶ, μὲ κάθε ἐλπίδα ἐπιτυχίας, γιατί τὸ κοινὸ δὲ λείπει. Χρειάζεται μόνον νὰ κινήθῃ τὸ ἐνδιαφέρον του.

Καὶ μιὰ ἐπιμελημένη ἐκδοσὴ θὰ συντελοῦσε πολὺ σ' αὐτὸ.

Στὸ Παρίσι, ἑκατὸ χιλιάδες ἀντίτυπα ἑνὸς βιβλίου θεωροῦνται μιὰ συνηθισμένη κυκλοφορία· κ' ἐδῶ, ἀν φθάσῃ κανένα ἔργο τὶς τρεῖς.



ΤΑ ΤΡΟΠΑΙΑ ΤΟΥ ΗΕΡΕΔΙΑ
Στὶς γωνίες : Ρώμη-Ἀθήναι-Ἀνατολή-Ἀναγέννησις

περνᾶ γιὰ θρίαμβος. Τὸ χάσμα αὐτὸ θὰ μπορούσε νὰ γεφυρωθῆ μὲ λίγη πρωτοβουλία. Ἡ κίνηση ἄρχισε ἤδη νὰ διαγράφεται, κι ὁ ὑποφαινόμενος θὰ ἦταν εὐτυχής, ἀν τὸ σημεῖωμα αὐτὸ θὰ μπορούσε νὰ τὴν ἐξυπηρετήσῃ.

Α. Σ. Β.

ΣΑΠΦΙΚΟ

Ἔλβιε γάμβρε... (ἀπ. 128 D.)

Τοῦ φίλου Ἄγγ. Α.

Εὐτυχισμένε μου γαμπρέ! Ὁ γάμος σου ἔχει γένει ὡς τὸν ποθοῦσες καὶ δική σου ἡ κόρη ποὺ ποθοῦσες.

Καὶ σὺ μὲ τὰ μελένια μάτια, τὴ χαριτωμένη τὴν ὄψη! Κι' ἔχει ὁ Ἔρωτας στὸ πρόσωπό σου ἀπλώσει Κι' εἶναι γεμάτων Ἰμεροῦ καὶ σ' ἔχει χαριτώσει πλούσια ἡ Θεά...

Χαῖρε, γαμπρέ, καὶ σὺ, νυφούλα, χαῖρε.

Μεταφρ. ἸΩ. Θ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ